

nem annus et dies requiritur; ibi « Si per annum et diem. » Ob quod in aliquibus religionibus et monasteriis professio non emittitur, nisi post annum et diem elapsam a tempore assumpti habitus, quod ipsum etiam in nostris statutis generalibus Barchinonensibus statutum habetur, prout refert Marchantius in *Expositione regulæ*, cap. n. q. 4. Verum aliter respondetur cum eodem Marchantio loc. cit. Miranda, loc. cit. et communissima aliorum, negando sequelam; quia dum concilium Tridentinum ad substantiam probationis requirit annum probationis integrum de momento in momentum, completam, non intelligit annum solarem seu naturalem, ultra dies trecentos sexaginta quinque, quinque horas, et quadraginta novem minutas, seu sex ferme horas continentem, sed annum civilem, quem etiam vulgarem, seu artificialem appellant, qui constat et absolvitur trecentis sexaginta quinque diebus: tum quia etiam in aliis regulariter annus ita accipitur: tum quia in puncto probationis eum ita accipit et intelligit praxis et consuetudo passim recepta, « quæ est optima legum interpret. » L. 37. ff. de Legib. non obstante, quod pro majori cautela, quæ etiam « nimia non nocet, » in quibusdam locis quid particulare observetur. (ADNOTATIO IV.)

403. *Novitiatus annus debet esse continuus.* — Quæritur VII. Utrum annus novitiatus, seu probationis necessario debeat esse continuus, ac sine interruptione: Resp. I. Affirmative, Fagnanus, in c. *Insinuante, qui Clerici, vel voventes*; Miranda, tom. I. q. 22, a. 4; Abbas, in c. *Ad apostolicam*. 16, h. t. n. 9; Sylvester, *Religio*. 5. q. 4; Pirhing, h. t. n. 40, et communissima aliorum, imo teste Fagnano: omnes scribentes in cit. c. *Ad apostolicam*. h. t. arg. cit. concil. Trident., ubi professio illius dicitur irrita, qui non per annum steterit in probatione: generaliter enim, quando in jure certum aliquod tempus requiritur, intelligi debet de tempore continuo, nisi ex subjecta materia contrarium colligi possit: ut bene cum aliis notat Fagnanus, loc. cit.; Gutierrez, lib. I. qq. can. cap. XII, n. 24, eo quod regulariter omne tempus debeat esse continuum, Glossa in *Rubr. de Divers. et temporal. præscript.* circa finem, nec tempora interrupta jungantur, arg. I. *Ubi fidejussor.* ff. de *Solution.* Præsertim, quando in lege, uti in proposito requisito tempore apponitur præ-

positio *per*; utpote quæ ex natura sua continuationem temporis significat, prout cum communissima aliorum bene docet Barbosa, de *Dictionibus* *ÿ. Per.* Menochius, de *Arbitr. jud.* casu. 462. n. 7; Gonzalez, ad Reg. 8, cancell. gloss. 9, in annotat., n. 89; Mascardus, de *Probation.*, concl. 1215, n. 2. Et juxta hanc conclusionem sæpius respondens congregatio cardinalium professiones post annum non continuam factas declaravit nullas, apud Fagnanum, loc. cit. n. 35.

404. Accedit ratio, quia propter intermissionem diversificantur mores et opera hominum, I. *Si non fortem.* § *Libertus. de Condict. indebiti*; simulque certum est, longe gravius esse, rigorem et asperitates ordinis per annum totum continuum, quam per interpolatum experiri; sicut difficilius est per quadraginta dies continuos, quam interpolatos, seu interruptos jejunare, uti citati doctores communiter notant, indeque consequenter inferunt, novitium ad tempus discedentem, ac denuo redeantem, regulam et rigorem ejus perfecte non experiri.

405. *Si novitius per unicum diem vel horam interrumpit annum, debet de novo incipere.* — Nec refert, an longo tempore v. g. per aliquot menses, an modico v. g. per aliquot dies solummodo, aut horas absit et penitentia ductus statim iterum redeat Novitius, eo quod et talis novitius de novo probationem incipere, et per annum continuum continuare debeat, si valide profiteri velit, prout citata sacra congregatio cardinalium expresse declaravit in casu, quo novitius ex ordine nostro discessit, et duabus horis elapsis penitentia ductus statim iterum rediit, apud Fagnanum, in cit. c. *Insinuante, qui Clerici*. n. 36. Docentque in simili Navarrus, lib. I. consil. 32, h. t. n. 3; Sylvester, *Religio*. 5, q. 4; Sanchez, lib. V. *Moral.* cap. IV, n. 32, et alii, ob jura et rationes n. 103. allatas.

406. — Infertur proin, quod si novitius vel ex delicto, aut inhabilitate, ob morbum v. g. dimittatur, aut sponte discedat, de novo iterum annum probationis incipere debeat, etsi emendatus, aut sanitati restitutus, aut penitentia ductus brevi iterum redeat, et prius per decem, aut undecim menses, aut diutius (non tamen integro anno) jam fuisset in novitiatu.

407. *Si novitius de et sub obedientia superioris etiam diu moretur extra monasterium non interrumpitur novitiatus.* — Resp. II. Dicitis

non obstantibus, si novitius de licentia sui prælati, et cum habitu intra annum probationis e monasterio exeat, et extra illud per aliquod tempus v. g. per duos, tres, quinque, vel etiam sex menses ex negotii, vel sanitatis, vel peregrinandi, vel visendi parentes, vel se recreandi causa etc. moretur, non idcirco interrumpitur annus, sed potest ex expleto novitius professionem emittere æque, ac si toto anno fuisset in monasterio, ita cum communi aliorum Miranda, tom. I. q. 22, a. 5; Fagnanus, loc. cit. n. 38; Tamburinus, de *Jure Abbat.*, tom. III, disp. 6, q. 7, n. 16; Navarrus, h. t. consil. 32, ubi affert pro conclusione declarationem cardinalium in casu, quo Novitius de licentia superioris ultra sex menses a monasterio absens, in quadam curia tractavit negotia monasterii; quam declarationem etiam refert Fagnanus, loc. cit. Ratio est, tum quia religiosus ubicunque de licentia, et sub obedientia superioris degit, in monasterio degere fictione juris censetur, ut post Abbatem in c. *Ex rescripto de Jurejur.* n. 5. recte notant Navarrus, et Fagnanus, loc. cit.; tum quia nullo jure cavetur, ut novitius toto probationis anno degat in monasterio, imo oppositum innuitur cit. c. *Insinuante, qui Clerici et voventes.* et c. *Sicut nobis.* 17. h. t.

408. *Neque si tempore novitiatus infirmetur.* — Illud tamen cum Navarro, loc. cit. et Fagnano, loc. cit. 4. notandum, quod etsi novitius post susceptum habitum infirmetur, et per sex vel octo, vel decem menses in lecto decumbat, nihilominus elapso anno valide profiteri valeat, arg. cit. c. *Sicut nobis.* 17. h. t. et docent, teste Navarro, loc. cit. omnes doctores nisi forsitan novitius in furor et amentiam incideret, in eoque diu v. g. per mensem, vel diutius remaneret; tunc enim licet novitiatus non de novo foret incipiendus, nihilominus illud spatium temporis esset supplendum, et juxta quantitatem illius novitiatus extendendus, uti docet Sanchez, lib. V. *Moral.*, cap. IV, n. 54 et 55; Pirhing, h. t. n. 47. Ratio est, quia licet in tali casu annus probationis proprie non interrumpatur, cum, ut supponitur, talis manserit in religione; tamen interea saltem suspenderetur, et quasi dormiret, prout in simili præscripto dormire dicitur, I. *Sicut C. de Præscript. tringinta annor.* Quod si tamen furor aut amentia non diu, v. g. non ultra octo vel decem dies duraret, prout contingit in phrenesi ordinaria, item in calidis

et malignis febribus, penitus nec attendetur, possetque eo non obstante professio anno elapso valide emitti, uti docent doctores citati, probatque praxis et consuetudo recepta, quæ est optima legum interpret. L. 37. ff. de Legib.

Circa materiam novitiorum attendendæ etiam constitutiones et decreta Clementis VIII. saluberrima, quarum prima incipit *In Suprema Ecclesia* ordine 73. in Bull. Cherub. cui statim apponuntur aliæ videlicet. 2. *Regularis disciplinae.* 3. *Cum jamdudum.* 4. *Qui alias et præcipue.* 5. *Cum ad regularem.* Quas vide in dicta Bull. tom. III. (ADNOTATIO V.)

§ IV.

DE LIBERTATE, JURIBUS, PRIVILEGIIS, ET OBLIGATIONIBUS NOVITIORUM.

409. *Novitii pro libitu deserere possunt religionem.* — Quæritur I. Utrum novitii intra annum probationis pro libitu religionem deserere, et ad sæculum redire valeant? Item an egredientes teneantur ad expensas? Item quæ eis sint restituenda? Resp. I. Ad primam partem quæsitæ affirmative. Miranda, tom. I. q. 22, a. 8; Fagnanus, in c. *Consulti.* 20, et c. *Statuimus.* 23, h. t. et ibi Abbas, Pirhing, h. t. n. 62. cum communi ac certa aliorum, claris juribus cit. c. *Consulti* et c. *Statuimus.* h. t.; ibi: « Statuimus Novitios in probatione positos, ante professionem emissam, ad priorem statum redire posse libere, » id est, etiam non petita vel habita licentia superiorum, hoc enim dicto *libere* significat, arg. c. *Licet Episc. de Præbend.* in 6. et c. *De multa.* 28. de *Præbend.* cum concordantiis. Ratio ibidem habetur; « cum quilibet possit renunciare ei, quod pro se noscitur introductum.

410. *Etiam si permanere firmiter proposuerint.* Et quamvis in cit. c. *Statuimus.* h. t. ponatur sequens limitatio, « nisi evidenter appareat, quod tales absolute voluerint vitam mutare, et in religione perpetuo Domino servire, » quod idem dicitur c. *Consulti.* eod. indeque ibidem statuitur, quod ejusmodi ad aliquam, saltem laxiorem religionem ire teneantur; quod doctoribus copiosam materiam disputandi præbuit. Nihilominus conclusio hodierno jure absolute venit intelligenda, quia jure novo concilii Tridentini, sess. 25. de *Regular.* cap. xv, expresse statutum habetur, quod etiam pro-

fessio ante finitum probationis annum facta, seu votum manendi in religione sit nullum, nullamque inducat obligationem, et omni prorsus careat effectu; ergo multo minus obligationem vel effectum aliquem pariet, aut libertatem egrediendi novitio adimet nudum quantumvis firmum propositum; cum illud longe majoris sit efficaciam, quam hoc: « A majori autem ad minus bona est argumentatio. » Accedit sacre Congregationis declaratio apud Fagnanum, in cit. c. *Consulti*. n. 42.

111. *Non tantum qui religionem ingredi, sed etiam qui in ea permanere, et profiteri vovit, potest exire, si bona fide judicat, hunc statum sibi minus idoneum esse.* — Ex his patet etiam ad questionem, quam faciunt alii, an ille, qui emittit simplex votum non tantum intrandi religionem, sed etiam manendi, et profitendi in ea, egredi possit? videlicet, quod vi hujus non impediatur, quin intra annum probationis libere iterum egredi possit, casu quo deprehendat, et bona fide judicet religionis assumptam statum pro se non quadrare, prout contra sanctum Thomam, 2. 2. q. ult. a. 5, in corp.; Lessium, lib. II, cap. XLI, dubit 5, n. 25, et alios docet Sotus, lib. VII. q. 2, a. 1. ad 3; Pirhing, h. t. n. 67. et alii, arg. cit. concil. Trident. Nec valet, quod Lessius, loc. cit. cum aliis dicat, concilium Tridentinum ibidem tantum prohibuisse, et inefficacem reddidisse solemnem professionem, non vero votum simplex, quo quis Deo promittit in religione permanere, et ibidem profiteri, consequenter hoc, si fiat, obligabit, cum secundum Augustinum a divo Thoma, loc. cit. allegatum; « In tantum feratur voti obligatio, in quantum se extendit voluntas, et intentio voventis. Si ergo vovens intendit se obligare non solum ad ingressum religionis, sed etiam ad perpetuo remanendum, tenetur perpetuo remanere: » sunt verba Angelici doctoris. Nam contra est, tum quia ratio et finis, ob quem concilium Trident. nullum et inefficax reddit solemnem professionem, seu votum solemnem manendi in religione, anno probationis nondum finito emissum, videlicet, ne alias tolleretur libertas novitii in eligendo statu perpetuo, ut ne obligaretur ad perpetuam vitam genus, quod an sibi et salutis sue conducat, adhuc non satis cognitum, necdum sufficienter probatum habet, omnino etiam militet in voto simplici manendi in religione, ut consideranti patet,

ubi autem eadem et ratio, est idem finis legis eadem est legis dispositio, arg. per dicenda infra n. 112; tum quia sequeretur, quod ille, qui emisit votum manendi, et profitendi in religione, posset ante finitum probationis annum, emittere professionem, cum hæc usque ad finem anni solummodo differatur ad hunc finem, ut novitius religionem sufficienter probare, eamque sibi minus conducentem agnoscens, libere deserere valeat, qui finis legis, consequenter lex ipsa cessaret arg. l. *In omni*. ff. *de Adoptione*. in casu nostro, utpote in quo, uti supponitur, novitius teneretur permanere, et solemniter profiteri, etsi autem finem anni satis cognosceret, religionem hanc pro se non quadrare; atqui hæc sequela est absurda, et rejecta a sacra Congregatione apud Fagnanum, in c. *Consulti*. h. t. n. 42. expresse declarante, quod etsi quis emisit votum simplex manendi in religione, et ibidem profitendi, tamen ante finitum probationis annum profiteri non valeat, certe ob nullam aliam rationem, quam ut novitio sufficiens spatium et libertas maneat, religionem sufficienter probandi, eamque sibi non quadrantem cognitam libere deserendi.

112. *Ex sola levitate causa irrationabili deserens religionem, quam intravit, peccat graviter.* — Illud certum, et ab omnibus concessum est, eum, qui tantum vovit ingredi certam religionem, teneri quidem eam ingredi, posse tamen ex causa rationabili libere iterum egredi, præsertim, si intra annum probationis cognoscit, et bona fide judicat, religionem hanc sibi non quadrare, arg. c. *Per tuas*. 10. *de Voto*. Si vero absque justa causa ex sola levitate, inconstantia, aut sensualitate egrederetur, probabiliter peccaret mortaliter Navarrus, lib. III, consil. 13, n. 3, Layman, lib. IV. tr. V, cap. vi, n. 12; Sanchez, lib. IV, *Moral.* cap. xvi, n. 90, et æqq. Ratio est, quia qui vovet probationem alicujus rei, tacite etiam vovet, eam acceptare, si conveniens fuerit. Nec obstat concilium Tridentinum, vota hujusmodi ad professionem obligantia, inefficacia declarans. Nam contra est quia finis et ratio legis Tridentinæ principaliter eo solum collimat, ut novitio maneat libertas religionem sufficienter probandi, et sibi inconvenientem repletam libere deserendi, non item, ut eandem sancte ingressus, sine ulla causa, ex sola levitate, aut alia irrationabili causa pro libitu deserere valeat: « Ratio autem legis,

est anima legis, » per vulgaria, « et certum est, quod committat in legem, qui legis verba complectens, contra legis nititur voluntatem, » c. *Certum est*. 88. *de Reg. Jur.* in 6. Quæ a fortiori procedunt, si quis non tantum ingredi religionem, sed etiam in ea manere et profiteri vovit: unde notanter dictum est n. 111. « Casu quo deprehendit, et bona fide judicat, statum religionis assumptum pro se non quadrare. »

113. *Vovens ingredi aliquam religionem in genere, vel in specie, ad quid teneatur?* — Porro, si quis aliquam religionem in specie vovit, tenetur ad eam in specie, nisi velit arctiorem ingredi, quia votum suum in opus melius mutare quivis potest. Quod si in eam, quam ingredi vovit, non suscipiatur, non tenetur in aliam intrare. Si vero in genere vovit religionem aliquam intrare, tenetur moralem diligentiam adhibere, ut in aliquam recipiatur, et propterea, si ab una repulsam tulit, in alia susceptionem urgere, et hoc tandiu, quandiu probabilis spes affulget; si absque magna, ac prius non prævisa difficultate id facere potest. Ita communissima Theologorum materiam hanc utpote sibi propriam fusius tractantium, apud quos proin vide præsertim divum Thomam, 2. 2. q. 88; Layman, lib. IV, tract. V, cap. xvi: Sanchez, lib. IV. *Moral.* cap. xvi.

114. *Novitius sine justa causa ejici non potest. Quid si ejiciatur?* — Quæritur II. An novitius etiam invitatus, e monasterio expelli possit? Resp. I. Novitius absque legitima causa ab ordine expelli nequit; quod si sine justa causa ejiciatur, ejicientes graviter peccant, et novitius appellare potest ad superiorem, qui injuste ejectum restituere debet in integrum. Cardinal. de Luca, *de Benefic.*, discurs. 97, n. 16, allegans decisionem Rotæ 882. apud Merlin. Pellizar. tract. II, cap. vii, n. 60; Pirhing, h. t. n. 78; Pignatell. t. IV. consult. 201, n. 3, præter plures Rotæ decisiones allegans pro conclusione repetitas declarationes cardinalium Hyacint. Donatus, tom. II, tract. V, quæst. 10, et communis. Ratio evidens est, tum quia legitime susceptus acquirat jus ad rem, professionem nempe, quo sine legitima causa privari nequit; tum quia injuste, et sine justa causa ejectus patitur notabile gravamen, jacturam nempe famæ et honoris; ab injusto autem gravamine utique datur appellatio, juxta dicta lib. II. tit. XXVIII. *de Appellatione*. §. 2, n. 32. Hinc communiter etiam docent

doctores, quod absque justa causa denegans novitio votum ad professionem, peccet mortaliter: sicut e contra votum indigno tribuens; eo quod in primo casu gravem injuriam inferat novitio, in secundo vero religioni. Et quamvis eadem sacra Congregatio apud Pignatellum, loc. cit. etiam declaravit moniales censuris ab episcopo cogi non posse ad exprimandas causas, ob quas novitiam ejecerint, vel ad professionem non admiserint, nihilominus censuit, posse per loci ordinarium secreto interrogari moniales de causis; illisque justis repertis, monere consanguineos novitiæ, ut a causa desistant: inventis autem causis insufficientibus, monere moniales, ut ab injusto proposito desistant, quæ, si pertinaciter resistant sacram Congregationem regularium informare debent.

115. *Novitii gaudent privilegiis religionis, quam intrarunt.* — Quæritur III. Quibus juribus ac privilegiis gaudeant novitii? Resp. I. Regula est generalis: Novitii gaudent omnibus privilegiis religionis, quam intrarunt. Pelliz. in *Manual. regul.* tom. I. tract. II. cap. vii, n. 1; Pignatellus, tom. IV, consult. 119, n. 7; Suarez, tom. IV. *de Regular.* tract. X, lib. IX, cap. 1, n. 18; Diana, p. 3, tract. II. resolut. 73; Pirhing, h. t. n. 77, et communis aliorum. Ratio est, tum quia licet novitius in effectu religiosus nondum sit, tamen in favorabilibus novitii veniunt nomine religiosi, arg. c. *Religioso*. 21. §. *Quamvis*. *de Sentent. excommunicat.* in 6; tum quia novitii sunt sub potestate religionis, et suo modo sustinent onera illius; ergo dignum est, ut privilegia ejusdem participant, juxta regul. 55. juris in 6. « Qui sentit onus sentire debet et commodum. » Hinc gaudent etiam privilegio fori, et canonis, textu expresso cit. c. *Religioso de Sentent. excomm.* in 6. gaudent indulgentiis, quibus gaudent professi; Pelliz. loc. cit.; Portel. *de Dub. Regul.* §. *Novitius*. n. 54, ob rationes pro conclusione allatas. Insuper specialiter habent indulgentias plevarias, quando sacro habitu induuntur ex concessione Pauli V. per Bullam *Cum sicut*. apud Cherub., constitution. 68. dicti Pontificis.

116. *Recitantes soli horas in choro satisfaciunt obligationi professorum.* — Et ex hac conclusione infert Hyacint. Donatus, tom. II. tract. VI, q. 22; quod novitii soli de more recitantes in choro Horas canonicas satisfaciunt præcepto loco professorum, dummodo

et numero adsint, quod requiruntur ad constituendum corpus, seu communitatem, sive collegium, videlicet tres saltem, « quia tres faciunt collegium. »

117. *Novitius tempore novitiatus retinet beneficium.* — Resp. II. Inter principalia jura novitii est, quod retinere possit beneficium, et percipere ejus fructus, donec emittat professionem. Omnes. Textus expressus est in c. *Beneficium*, 4. h. t. in 6; ibi: « Beneficium illius, qui religionem ingreditur: non est intra probationis annum alicui conferendum. » Ratio est, ne impediatur egressus libertas, dum novitius considerat, quod beneficio, ejusque redditibus jam privatus sit, et forsitan aliunde sustentationis media difficile habere possit. Intellige conclusionem de omnibus beneficiis majoribus et minoribus, curatis et simplicibus. Barbosa, in cit. c. *Beneficium*, 4. h. t. in 6; Sanch. lib. VII, *Moral.* cap. iv. n. 3; Pirhing, h. t. n. 71, et quod textus indistincte sonet.

118. *Cui si annexum est votum eligendi, tempore vacantie necessario non citatur novitius, quousque interesse possit, si velit.* — Nota tamen Glossa in cit. c. *Beneficium*. §. *Conferendum*, si novitii beneficium habet annexum jus eligendi, et suffragii, v. g. si novitius sit canonicus, vacante intra annum praedicta v. g. necessario non sit citandus, sed possint reliqui soli ad electionem procedere. e. c. Idem docet Barbosa, loc. cit. n. 13; Sanch., loc. cit. n. 10; Sylvester, §. *Religio*, 3. q. 11; Pirhing, loc. cit. n. 76. Ratio est, quia talis merito reputatur pro absente et remoto, qui non debet, nec solet citari. Quod si tamen novitius electioni interesse velit, excludi non potest, eo quod nec beneficio, nec fructibus et effectibus ejus privatus sit, uti bene observat Sanchez, loc. cit.; Pirhing, loc. cit. et alii.

119. *Tempore novitiatus per alium beneficii functiones praestari debent, assignata congrua sustentatione de redditibus. Superflui cui restituendi? — Porro quandiu novitius in probatione existit, « debet eidem beneficio interim per alium deserviri, assignata sibi congrua de ipsius proventus portione, » uti expresse statutum sit. c. iv. h. t. in 6. cujus congrua quantitas ab episcopo determinari debet, Glossa, ibid. §. *Interim*; Barbosa, loc. cit. n. 8; Pirhing, h. t. n. 76; Sanch., lib. VII, cap. iv. n. 14. Residui vero fructus reservandi sunt, atque restituendi novitio, tanquam vero beneficiato, si exeat;*

Sanchez, loc. cit. n. 19; Pirhing, h. t. n. 76. Si vero profiteatur, restitui debent Ecclesiae, vel ad causas pias applicari, utpote fructus mere ecclesiastici superflui, per dicta tit. de *Pecul. cleric.* consequenter non monasterio, ut vult Sanchez, et Pirhing, loc. cit. contra quos pro nobis etiam sentit Glossa, in cit. c. *Beneficium*. h. t. et ibi Joan. Andreas ad finem.

120. *Novitio egredienti vel ejecto, omnia, quae secum tulit, restitui debent: durante probatione de bonis ejus nihil potest donari monasterio.* — Quæritur IV. An aliquid, et quidnam novitio sponte egredienti, vel ex causa ejecto restitui debeat? Resp. I. Debent ei non tantum omnia, quae secum tulit, iterum restitui, sed etiam ea, quae ipse, vel parentes, aut consanguinei, vel alii de bonis ejusdem monasterio donarunt, iterum reddi, excepto eo, quod datum est pro victu et vestitu. Sanchez, lib. VII, cap. v; Azorius, p. 1, lib. XII, cap. iii. quæst. 6; Pelliz. tom. I, tract. II, cap. vii, n. 22; Tamburinus, de *Jure abb.* tom. III, disp. 6, q. 10, n. 8; Barbosa, de *Offic. et potest. episc.* p. 3, allegat. 101, n. 37; Lauret. de *Franch. de Controvers.* inter *episcop. et regul.* q. 5, n. 10, cum communi ac certa aliorum, textu expresso concilii Trident. sess. 25, de *Regul.* cap. xvi. ubi tenor conclusionis non tantum continetur, sed etiam sub pœna excommunicationis prohibetur, ne quid de bonis novitii ante professionem detur, vel accipiatur, illis verbis: « Sed neque ante professionem, excepto victu et vestitu novitii vel novitiæ illius temporis, quo in probatione est, quocumque prætextu a parentibus, propinquis, aut curatoribus monasterio aliquid ex bonis ejusdem tribuatur, ne hac occasione discedere nequeat, quod totam, vel majorem partem substantiæ suæ monasterium possideat, nec facile si discesserit, id recuperare possit: quia potius præcipit sacra synodus sub anathematis pœna et recipientibus, ne hoc ullo modo fiat, et ut abeuntibus ante professionem omnia restituantur, quæ sua erant: quod ut fiat, episcopus etiam per censuras ecclesiasticas, si opus fuerit, compellat. » Ratio habetur in textu: « ne videlicet hac occasione discedere libere nequeat, quod totam, vel majorem partem substantiæ suæ monasterium possideat, nec facile, si discesserit, recuperare possit. »

121. *Limitatur in re modica, ut consuetis honorariis, ac conviviis.* — Ex hac tamen ra-

tione bene infert Sanchez, loc. cit. n. 22. et limitat conclusionem in rebus, quæ attentis facultatibus novitii, sunt modici momenti; eo quod in his cesset finis et ratio legis Tridentinæ: cum per carentiam rerum modicarum novitii libertas ad egrediendum non lædatur: eadem ratione tempore ingressus modica eleemosyna de bonis novitii licite et valide absque restitutionis onere datur monasterio. Sanchez, loc. cit.; Azorius, tom. I, lib. XIII, cap. ix, §. 2. Idem est de convivio, et aliis consuetis modicis honorariis in ingressu dari solitis. Rursus licitum est parentibus, consanguineis, tutoribus novitiorum aliquid, etiam majoris momenti de propriis suis rebus monasterio in ingressu, vel tempore novitiatus ante professionem donare, dummodo id expriment, et licitum est monasterio id recipere absque onere restitutionis. Ratio est, quia concilium Tridentinum tantum prohibet, ne de bonis novitii aliquid detur.

122. *Habitus non restituitur novitio egredienti, sed pretium ejus.* — Utrum autem etiam habitus probationis, pretio novitii comparatus vel saltem pretium illius restitui debeat? fuit olim dubium magnum inter doctores ex ipsis verbis Tridentini ortum, utpote quibus prohibentur donationes excepto victu et vestitu. Verum dubium hoc sustulit sacra Congregatio dicti concilii, declarans, non quidem habitum ipsum, sed tamen pretium illius debere restitui novitio. Barbosa, in c. *Super eo*. h. t. n. 5; Peyrin. de *R. P.* q. 3, cap. 1, § 4, n. 5; Pellizz. tom. I, tract. II, cap. vi, n. 28. qui bene addit, debere restitui pretium illud solum, quo aestimatur habitus tempore discessus, ut proin si tempore novitiatus eum notabiliter jam deterioravit, pretium accommodandum erit valori habitus de presenti attriti.

123. *Nisi eleemosynis piarum personarum comparatus esset.* — Porro, si habitus sit comparatus non expensis et sumptibus ipsius novitii, utpote pauperis, sed ex eleemosynis piarum personarum eo fine datis, ut habitum comparare et solvere possit novitius, monasterium ad restitutionem pretii novitio faciendam non teneri, bene ex Peyrin. loc. cit. n. 108; docet Pellizz. loc. cit. n. 29. Ratio est; quia tunc cessat finis, ob quem ingredientem religionem, eleemosynæ datæ sunt, censentque donatores potius monasterio utpote causæ piæ, quam novitio egredienti eas relinquere.

124. *Novitii nec ad tria vota, nec ad regulam sub culpa tenentur.* — Quæritur V. Quæ sint obligationes novitiorum? an videlicet teneantur ad tria vota, præcepta regulæ et statuta? Item an egrediens teneatur solvere expensas, quas pro victu, vestitu, morbis, ac aliis necessariis novitii fecit monasterium. Resp. I. Novitii neque ad tria vota, neque ad præcepta, neque ad statuta, neque ad Horas canonicas per se, et directe, ac sub culpa tenentur. Sanchez, lib. VI, *Moral.* cap. x. n. 7; Roderiquez, *Quæst. regul.* tom. I, q. 21, art. fin.; Sylvester, §. *Religio*, 5, q. 6; Pirhing, h. t. n. 69; Pellizz., tom. I, tract. II, cap. vi, n. 6, et communis aliorum contra Sarmiento, lib. II, *Select.*, cap. v, n. 9, et nonnullos alios putantes, quod, etsi novitius non tenatur ex voto, aut vi regulæ, teneatur tamen ex præcepto superioris sub culpa ad regularem observantiam. Ratio nostræ conclusionis patet, quia novitii nec ad tria vota, nec ad aliam observantiam regularem se obligarunt, sed solum adsunt probaturi, et experturi regularem observantiam.

125. *Bene tamen ex honestate et decencia.* — Resp. II. Nihilominus ex honestate, et magna decencia ad præfata tenentur. Ita doctores citati cum Sanchez, tom. III, lib. V, cap. xvi, n. 2; Azorio, p. 1. lib. XII, cap. ix, q. 10. et aliis. Ratio est, tum quia « dignum est, ut qui similem cum aliis vitam suscipiunt, similem sentiant in legibus disciplinam, » c. *Recolentes*. 3. de *Statu monach.* tum quia juxta dicta, novitii gaudent privilegiis professorum; ergo æquum est, ut sentiant et onera eorundem, arg. c. *Qui sentit*. 55. de *Reg. jur.* in 6. Accedit, quod alias facile sequi possit perturbatio et confusio in monasterio, ad quam evitandam suscipiendo sacrum habitum tacite se obligasse, merito censentur.

126. *Ac sub pœna.* — Resp. III. Insuper tenentur novitii sub pœna ad omnia præfata, ita ut eam pro exigentia transgressionis, et arbitrio suo eis imponere possit superior, quandiu in religione manent, ac in ea perseverare cogitant. Layman, lib. IV, tract. V, cap. iv, n. 3; Pirhing, loc. cit. n. 69. et alii. Ratio est, quia natura probationis postulat, ut qui sub perpetua obedientia, ac aliis præceptis et statutis vivere probat, non tantum in actibus obedientiæ probetur, sed etiam tentetur, num positas pro transgressoribus pœnas sustinere, suamque voluntatem et

judicium abnegare possit, ac velit; alias enim sufficienter probari non posset.

127. *Novitius religionem deserens non tenetur ad expensas a monasterio factas.* — Resp. IV. Novitius sponte, vel coacte egrediens ad nullas tenetur expensas in sui victum, vestitum, et in alia necessaria ac consueta a monasterio factas, nisi de earum solutione pactum intercesserit inter novitium et monasterium, aut legitima extet consuetudo, Sanchez, lib. VI, *Moral.*, cap. x, n. 5; Sylvester, §. *Religio*. 5, q. 8; Pelliz. tom. I, tract. II, cap. vi, q. 11; Pirhing, h. t. n. 65; Engel, eod. n. 5. cum communi aliorum. Ratio est, tum quia juxta dicta n. 109. et c. I. ac 2. h. t. in 6. Novitii debent posse libere redire ad sæculum, si volunt, atqui sæpe non possent libere redire, si tenerentur ad expensas, utpote quas vel non haberent, vel non nisi cum magna difficultate habere et dare possent: sicque quodammodo coacte manere deberent; tum quia redditus monasterii non tantum ad alendos professos, sed etiam novitios ordinati sunt; tum quia religioni etiam exhibent sua ministeria; ergo dignum est, ut a religione, quandiu serviunt, sustententur. Nec refert, quod expensæ subinde excedant ministerium novitii; quia hoc prorsus per accidens est, nec novitio daretur aliquid, casu quo labores ipsius excederent expensas monasterii in sui sustentationem factas; prout facile contingere potest.

128. *Nisi de solutione earum fuerit pactum, aut extet consuetudo.* — Dicitur autem notanter, « nisi de earum solutione pactum intercesserit, aut consuetudo existat (prout in multis monasteriis monialium contingit;) » tum enim expensas a novitio solvendas esse, tam citati, quam alii doctores communiter observant, arg. concil. Trident. sess. 25. *de Regular.* cap. xvi. ubi prohibetur aliquid dare vel accipere de bonis novitii, excepto victu et vestitu: si enim pro hoc licet aliquid dare et accipere, licebit etiam pacisci, ut detur, quo facto, utique dandi erit obligatio; cum « pacta servanda sint c. I. et III. *de Pactis*; et nihil magis humanæ fidei congruat, quam id præstari, quod inter contrahentes actum est. » Notant tamen Sanchez, Pelliz. et Pirhing, loc. cit. non posse impediri novitium ab egressu, donec solvat, sed si tunc non habet, aut solvere recusat, eum postea convenire, et ibi imputare debet monasterium, quod talem susceperit.

§ V.

DE RENUNTIATIONIBUS, TESTAMENTIS, ET ALIIS DISPOSITIONIBUS NOVITIORUM, ET INGRESSURORUM ORDINEM.

129. *Decretum Tridentinum de renuntiationibus.* — Nondum prius, circa hanc materiam celeberrimum extare decretum in concilio Tridentino, sess. 25. *de Regular.* cap. xvi, sic sonans: « Nulla quoque renuntiatio, aut obligatio facta etiam cum juramento vel in favorem cujuscunque causæ piæ, valeat, nisi cum licentia episcopi sive ejus vicarii, fiat intra duos menses proximos ante professionem: ac non alias intelligatur, effectum suum sortiri, nisi secuta professione: aliter vero facta, etiamsi cum hujus favoris expressa renuntiatione, etiam jurata, si irrita, et nullius effectus. » Circa hoc decretum plura veniunt examinanda. Hinc

130. *Comprehenduntur in eo omnes contractus, quibus læditur voluntas novitii.* — Quæritur I. Quinam actus comprehendantur nomine renuntiationis et obligationis, ita ut vi hujus decreti sint irriti, nisi fiant juxta formam præscriptam? Resp. I. Comprehendi omnes tam lucrativos, quam onerosos inter vivos contractus, quibus novitii libertas religionem deserendi, aliquando lædi posse, prudenter præsumitur. Est in re communis cum Sanchez, lib. VII. *Moral.* cap. v. n. 30. Et quidem, quod contractus comprehendantur, inde probatur, quia nomine *Obligationis*, quia in decreto Tridentino expresse irritatur, omnes contractus veniunt, arg. I. *Omnes*. 2. ff. *de Novation.* et I. *Veluti*. ff. *de Verb. obligat.* sicut e contra contractuum appellatione veniunt obligationes, I. *Labeo*. 19. § *Contractum*. ff. *de Verb. signif.*

131. *Ut donatio mei magni momenti.* — Inferitur, comprehendendi.

I. *Omnes donationes notabiles, seu magni momenti.* Sanchez, loc. cit. n. 20; Molina, disp. 139, n. 15; Navarrus, lib. III. consil. *de Regular.* consil. 81 et 82; Menochius, *de Arbitrar. judic.* centur. 5, causa 436, n. 7 et 8; Pirhing, h. t. n. 83, cum communi et certa aliorum. Ratio est, tum quia donatio est vera species renuntiationis et obligationis, arg. cit. *Juribus*; tum quia non minus donatio rei magni momenti, quam alia renuntiatione vel obligatione libertas egrediendi minuitur.

132. *Remissio debiti, vel obligationis.* — II.

Continentur omnes remissiones debitorum, et obligationum notabilium, ut si novitius debitori suo remittat magnam summam sibi debitam, vel remittat tutori, aut curatori obligationem reddendæ rationis de bonorum administratione, Sanchez, loc. cit.; Navarrus, lib. III, *Consil.* h. t. consil. 83, et alii. Ratio est, quia et hujusmodi remissiones sunt quædam species donationis, posuntque minuere novitii libertatem ad egrediendum; ut consideranti patet.

133. *Renuntiationes rerum et jurium, quæ habentur et quæ sperantur.* — III. Comprehenduntur renuntiationes et donationes rerum, privilegiorum, et jurium non tantum, quæ actu quis possidet, sed etiam ad quas, vel quæ qui jus et spem habet, ut si quis in favorem alterius renuntiet futuræ hæreditati paternæ, maternæ, fraternæ, aut aliorum consanguineorum. Rursus communis et certa. Ratio est, quia universaliter et indistincte quævis renuntiatio potens diminuere libertatem egrediendi e religione, a Tridentino declaratur irrita; ibi: « Nulla quoque renuntiatio; » ergo etiam præfatæ renuntiationes, utpote species sub genere contentæ; cum verba generalia generaliter sint intelligenda c. *Quia circa*. 22. *de Privileg.* et quodvis genus semper includat species sub se comprehensas. arg. I. *Omnes*. c. *de Præscript.* 30. et I. *Semper*. 147. ff. *de Reg. jur.* ibi: « Semper specialia generalibus insunt. » Accedit, quod de omnibus præfatis militet ratio legis Trident. ut consideranti liquet.

134. *Limitatur in donatione et renuntiatione rei modicæ.* — Dicitur autem notanter, « quibus novitii libertas religionem deserendi aliquando lædi posse, prudenter præsumitur; » quia unica intentio et finis decreti Tridentini est, salvam conservare novitii libertatem ad egrediendum; qui finis ubi cessat, etiam vis legis cessat, arg. I. *Quod dictum*. ff. *de Pactis*. Hinc donationes, remissiones, fidejussiones, eleemosynæ respectu facultatum habentis modicæ, item rerum modicarum, vel jurium renuntiationes dicto decreto non subsunt, hoc ipso, quod prudenter præsumi nequeat, per eas novitii lædi posse libertatem egrediendi. Sanchez, loc. cit. n. 22. et seq.; Pirhing, h. t. n. 85, et communis aliorum, arg. cit. Trident. ibi: « Ne hac occasione discedere nequeat. »

135. *Renuntiationes sine forma Tridentini factæ sunt nullæ, etsi fiant cum conditione fu-*

turæ professionis. — Resp. II. Cæterum renuntiationes aut obligationes de rebus magni momenti sine forma Tridentini factæ, irritæ sunt, etiamsi fiant cum expressa, vel tacita conditione secuturæ professionis: v. g. si renuntians dicat: « Renuntio, vel dono tibi hoc, si professionem emissurus sim: si vero iterum egrediar, vel ejiciar, meum manebit. » Sanchez, lib. VII. *Moral.* cap. v. n. 17; Navarrus lib. III. *Consil.* h. t. consil. 82. n. 2. et seqq.; Miranda, tom. I. q. 23. a. 2; Layman, lib. III. tract. V. cap. vii. n. 8; Pirhing, h. t. n. 83, et communior aliorum. Ratio est, tum quia concilium universaliter quamlibet renuntiationem sine præscripta forma factam irritat; ergo et has, per jura n. 133. citata; tum quia etiam renuntiatio facta secundum præscriptam formam includit hanc tacitam conditionem, ut professione non subsecuta, sit nulla, uti expresse ibidem statuitur; et tamen necessario fieri debet secundum præscriptam formam; ergo eadem forma necessaria erit ad valorem, etiamsi fiat cum expressa conditione, quod professione non subsecuta sit nulla, quia taciti et expressi idem est iudicium, I. *Cum quid*. 3. ff. *de Rebus credit.* et frustra exprimitur, quod jam intelligitur, I. *Cornelius*. ff. *de Hæred. instit.* et I. *Hæc verba*. ff. *de Legat.* I. habetur enim pro expresso, quod tacite subintelligitur, I. *Fideicommissa*. 11. § *Si filio*. ff. *de Legat.* III. Accedit ratio, quia licet novitius facta renuntiatione sub conditione futuræ professionis, libere possit exire, utpote recuperaturus bona, quibus renuntiavit: tamen non exiit sine difficultate, libertatem aliquo modo minuente, dum considerat, quod varias querelas, indignationes, murmurationes, et oblocutiones facturi sint consanguinei, vel quibus bona renuntiavit: quod si in favorem monasterii renuntiavit, hoc studebit eundem variis modis ad manendum et profitendum inducere, ex quo utique libertas iterum patitur. Layman, et Pirhing, loc. cit.

136. *Testamenta ac reliquæ dispositiones mortis causa non subsunt decreto Tridentino.* — Quæritur II. Quinam actus, obligationes, aut dispositiones non subsint sæpe citato decreto Tridentino? Resp. I. Testamenta, ac aliæ dispositiones mortis causa non subjiiciuntur dicto decreto, adeoque valent sive ante, sive post ingressum fiant, etsi non condantur juxta formam in præfato decreto